

tiskem nedlouho před jeho smrtí, práce mravenčí plle a neumořitelné lásky, a přece mrtvá kniha, jejímiž členění budou jen učenci cechovní. Truhlář nebyl literárním historikem, jak rozumí tomuto slovu moderní doba; neměl koncepční síly, neměl pevné metody vědecké, nedovedl ani vysledovati, ani vzájemně sepnuti vývojové složky a síly, ustavující určitý dějinný útvar. Byl spíše bibliografem než historikem, spíše antikvářem než kritikem, spíše učencem než kulturním psychologem. Nedostatků tyto bítí do očí při Truhlářových pracích, které mají látkou moderní literaturu českou, zvláště obrozenskou. Vlastní estetické hodnoty při pracích literárně historických mu unikaly; jazyková přesnost a správnost byla jediným jeho zřetelem formálním. A jí nerozpakoval se ani chvíli obětovati básnickou individualitu a charakter; ve školní příručce literární na př. změnil a „opravil“ klidně celé verše — Nerudovi!

Básník Otokar Březina

dovrší dne 13. září [1908] čtyřicet let svého života, vyplněného básnickým dílem vzácné velikosti i typické čistoty; významu jeho v českém písemnictví věnuje příští číslo Noviny zvláštní článek.¹ Dílo Březinovo obsahuje tyto knihy: *Tajemné dálky; Svítání na Západě* (obě knihy společně v 2. vydání s třemi litografiemi F. Bílka, 1900); *Větry od pólů* (1. vydání s ornamentacemi K. Hlaváčka 1897; 2. vydání v Symposionu); *Slavitelé chrámu* (1. vydání 1899; 2. vydání v Symposionu); *Ruce* (1. vydání opatřil a kresbami doprovodil Fr. Bílek; 2. vydání v Symposionu); *Hudba pramenů. Essaye* (v Symposionu 1903).

Josef Uher

mladý beletrista moravský, zemřel v Brně 5. prosince [1908] po jedné hodině polední v 28. roce. Ztráta, kterou utrpělo české umění slovesné smrtí Uhrovou, jest vážná a těžká. Tento mladý muž, který se musil vzdát učitelování pro nemoc, jež jej dlouho podřývala a nakonec potřýla, a který žil stísněně z výtěžku svého péra, utíká se poslední léta na zimu na jih, byl vzácný básník každým coulem — ano, právě básník, a větší básník než řada lidí, která napsala veršem stohy knížek o zlaté ofízce. Byl vášnivě básnické srdce, trávené žarem krásy, síly i spravedlnosti, temnou touhou po životě volném a svobodném, byl jedinečný malíř přírody a jejích zrádných kouzel a čarů, byl uzrálý duch, který poznal až na dno ironii života a mnohé temné podobnosti jeho tragiky. Měl zvláštní hlubokou ironii, která jest jen odměnou duši, jež dovedly sestoupit do temných hlubin lidského osudu i společnosti a projít bludištěm mnohého zmrzačeného a zpotvořeného srdce lidského. Není mnoho jeho prací beletristických, ale není mezi nimi také prázdných hluchavek; i malé črty i fragmenty jsou celá umělecká díla, výraz duše citlivé a přemítavé, trpící, zápasící, opravdové; i malé práce jeho jsou posvěceny jeho individualitou, jedinečností jeho

básnického zoru i výrazu. Nedostalo se mně štěstí poznati Uhra osobně; mám od něho jen několik listů a z nich stal se mi Uher milý i jako člověk; jsou to listy snad zdánlivě všední, skoro obchodní, a přec jsou v nich věty, které mají svůj ráz a svůj bolestný přízvuk... Poslední kniha, kterou připravil do tisku, Bratránkové, je určena pro knihovnu zakládanou právě při Novině a vyjde v ní co nejdříve. Uher sliboval mně tuto knihu již na říjen; a když jsem ho upomenul, nevěda ovšem, jak vážný jest jeho stav, dostalo se mně přípovědi, že to „v tomto měsíci (listopadu) bude snad jistě“... A přitom odhrnul mně i cípek záclony se svého utrpení tělesného i duševního...

Knižně vydal Uher za života svého Kapitoly o lidech kožovných a jiné prózy (1906) a Má cesta (prémie Klubu přátel umění v Brně 1907). Doufejme, že bude brzy sebráno a pečlivě vydáno i všecko, co potom ještě Uher tisknul a psal: vnitřní hodnota jeho prací zaslouží si vydání nejšetrnějšího a nejjodanějšího.

Velebný falsátor

Paní R. Svobodová napsala nedávno do Hlídky Času článek Machar v Římě, dar básníka básníkovi, pozdrav volně duše volné duši, projev při vši lásce cudný cudností nedostupnou takovému Dostálu-Lutinovovi, který si dal sepsati kdysi svou administrační silou nechutný panegyrik, plný nabubřelých nehorázností kritických, na sebe i své bratry v církvi a péře a uveřejnil jej vlastním nákladem. V článku paní Svobodové čte se passus: „Každý jeho vztah přátelský jest opravdový a čestný, zdůvodněný a promyšlený. Koho jednou po zkoušce uzavřel do svého srdce, s tím se zlotožňuje a stane se jeho vášnivým obhájcem; nedopustil by ani, aby někdo vyslovil ne dost uctivě jeho jméno, a nedovedl by z rozmaru nikoho zradit.“ V posledním Novém životě otiskuje Dostál-Lutinov jakýsi projev brněnského klerikálního deníku Hlasu se *zfalšovaným textem*. Z textu paní Svobodové jest patrné, že Machar nedovoluje vyslovovat bez úcty jméno *přítele*, kterého vyzkoušel a v něhož věří — z toho vykarambolovali velební falsátoři, že Machar nedopouští vyslovovati ne dost uctivě *svého* jména. „Vždyť on, moderní poustevník, který i středem davu nosí s sebou svou poustevnu a ponořen chodí do svých snů jako do neprůsvitného oblaku“ — „nedopustil by ani, aby někdo vyslovil ne dost uctivě jeho jméno“... Tak respektují text a smysl posvěcení falsátoři! S takovými lidmi se ovšem nepolemisuje, takoví lidé vymrskávají se jen z literatury. — Celé číslo jest dokladem, že všechen t. zv. reformní katolicismus a katolická moderna jsou dnes tam, kde byla pohunkovská žižkovská Vlast již před dvacíti a patnácti lety. Literárním klackářstvím a ničím jiným nejsou Dostálovy nadávky Macharovi, Vodákovi, Svobodové. Jen několik dokladů: „literární onanie“, „český literární blázinec“, „psychosa“ — to jsou kritické zbraně Dostálovy. Nu, jeho neohrožuje opravdu psychosa, neboť psychosa předpokládá cosi, čemu se říká psyche, cosi, co načisto minulo tento nadávkový stroj.

1 - [Viz zde str. 50 a n.]